

Εθνικό Σχέδιο για την Ενέργεια και το Κλίμα (ΕΣΕΚ):

Η προσπάθεια της Κύπρου για μια πράσινη και κοινωνικά δίκαιη μετάβαση

Με τις επιπτώσεις της κλιματικής κρίσης να εντείνονται συνεχώς, η Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) υιοθέτησε την Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία (European Green Deal), θέτοντας ως στόχο να μειώσει τις εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου (ΑτΘ) και να φτάσει τον στόχο κλιματικής ουδετερότητας το 2050. Σε αυτό το πλαίσιο, η Κύπρος, ως κράτος μέλος της ΕΕ, δεσμεύεται να συμμετάσχει ενεργά στην προσπάθεια αυτή, θεσπίζοντας στρατηγικές, διαμορφώνοντας πολιτικές και εφαρμόζοντας μέτρα μετριασμού και προσαρμογής στην κλιματική κρίση. Παρά τις νομικές υποχρεώσεις και πολιτικές της δεσμεύσεις, ωστόσο, η Κύπρος πόρρω απέχει από τους στόχους της πράσινης μετάβασης, κάτι το οποίο επιβεβαιώνεται και από στοιχεία του [Ευρωπαϊκού Οργανισμού Περιβάλλοντος](#), βάσει των οποίων, η χώρα βρίσκεται ανάμεσα στα κράτη μέλη της ΕΕ με τις υψηλότερες κατά κεφαλήν εκπομπές ΑτΘ. Η ανάγκη λήψης πιο φιλόδοξων και αποτελεσματικών μέτρων είναι, επομένως, επιτακτική.

Μάλιστα, για την επίτευξη της κλιματικής ουδετερότητας που θέτει η Πράσινη Συμφωνία, τα κράτη μέλη της ΕΕ οφείλουν να καταρτίσουν και να εφαρμόσουν έκαστο το δικό του Εθνικό Σχέδιο για την Ενέργεια και το Κλίμα ("ΕΣΕΚ"). Τα εν λόγω Σχέδια καλύπτουν συγκεκριμένα πέντε άξονες: (1) την απαλλαγή από τις εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα, (2) την ενεργειακή απόδοση, (3) την ασφάλεια ενεργειακού εφοδιασμού, (4) την εσωτερική αγορά ενέργειας, καθώς και (5) την έρευνα, καινοτομία και ανταγωνιστικότητα. Μάλιστα, ενώ τα ΕΣΕΚ καλύπτουν περίοδο δράσης 10 χρόνων (2021-30) αναθεωρούνται κάθε 2 χρόνια ώστε να συμβαδίζουν καλύτερα με τα εκάστοτε νέα δεδομένα.

Νέα δεδομένα προέκυψαν και με την τροποποίηση του κανονισμού για τον επιμερισμό των προσπαθειών (ΕΕ) 2018/842, ο οποίος θέτει ως στόχο μεγαλύτερη μείωση εκπομπών ΑτΘ σε επίπεδο ΕΕ, αλλά και για κάθε κράτος μέλος ξεχωριστά. Όσον αφορά την Κύπρο, ο στόχος για μείωση εκπομπών ΑτΘ καθορίζεται στο 32% μέχρι το 2030 συγκριτικά με το 2005 σε τομείς που δεν εντάσσονται στο σύστημα εμπορίας εκπομπών ΑτΘ ("[ΣΕΔΕ](#)").

Προς επίτευξη αυτού του στόχου και βάσει του Κανονισμού (ΕΕ) 2018/1999 για τη Διακυβέρνηση για την Ενεργειακή Ένωση και τη Δράση για το Κλίμα, τα κράτη μέλη υποχρεούνταν να υποβάλουν στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή το αναθεωρημένο τους προσχέδιο ΕΣΕΚ, τον Ιούνιο του 2023 και το τελικό σχέδιο, τον Ιούνιο του 2024. Ωστόσο, η Κύπρος σημείωσε σημαντική καθυστέρηση στην υποβολή του τελικού ΕΣΕΚ, με αποτέλεσμα η Ευρωπαϊκή Επιτροπή να κινήσει διαδικασία παράβασης και να αποστείλει προειδοποιητική επιστολή στις αρχές της Κυπριακής Δημοκρατίας στις 14/11/24. Ένα μήνα αργότερα, [στις 20 Δεκεμβρίου](#), η Κύπρος υπέβαλε το τελικό αναθεωρημένο της ΕΣΕΚ.

Πέραν της καθυστέρησης που σημειώθηκε για την υποβολή του ΕΣΕΚ, ένα ακόμη σημαντικό πρόβλημα που εντοπίστηκε είναι η έλλειψη φιλοδοξίας του Σχεδίου, εφόσον γίνεται παραδοχή ότι ακόμη και στην περίπτωση που αναληφθούν πιο φιλόδοξες πολιτικές και μέτρα (σενάριο με πρόσθετα μέτρα - ΣΠΜ), το υψηλότερο ποσοστό μείωσης που επιτυγχάνεται είναι το 26%, επομένως αρκετά πιο κάτω από το 32% που είναι ο στόχος μείωσης των εκπομπών ΑτΘ. Παράλληλα, δεν μειώνεται επαρκώς η πρωτογενής κατανάλωση ενέργειας, αλλά ούτε προβλέπεται ξεκάθαρος προγραμματισμός για το πώς και το πότε θα καταργηθούν οι επιδοτήσεις ορυκτών καυσίμων (fossil fuel subsidies).

Ειδικότερα, όσον αφορά τις επιδοτήσεις ορυκτών καυσίμων, [η ΕΕ καλεί τα κράτη μέλη να λάβουν μέτρα σταδιακής κατάργησης τους και να επενδύσουν σε καθαρές μορφές ενέργειας, ικανές να στηρίξουν τα ενεργειακά φτωχά νοικοκυριά στη διαδικασία της πράσινης μετάβασης](#). Ενδεικτικά, [επιδοτήσεις για την εγκατάσταση αντλιών θερμότητας](#) ή επενδύσεις για την ενεργειακή αναβάθμιση κτιρίων είναι παραδείγματα πολιτικών που ενισχύουν την κοινωνική συνοχή, μειώνουν το ενεργειακό κόστος και συμβάλουν στην απεξάρτηση από τα ορυκτά καύσιμα.

Αντιθέτως, στην Κύπρο συνεχίζεται η κρατική επιδότηση του πετρελαίου θέρμανσης για τα νοικοκυριά, μια πολιτική που αν και προσφέρει βραχυπρόθεσμα οικονομική ανακούφιση σε συνθήκες ενεργειακής φτώχειας, μακροπρόθεσμα παγιδεύει τους πολίτες σε ένα μη βιώσιμο ενεργειακό μοντέλο, το οποίο ενδεχομένως επιβαρύνει τόσο τα ίδια τα νοικοκυριά όσο και το περιβάλλον.

Συνεπώς, η Κύπρος οφείλει να εντείνει τις προσπάθειες της για απάμβλυνση του προβλήματος της κλιματικής αλλαγής και να εναρμονιστεί πλήρως με τις ευρωπαϊκές της υποχρεώσεις, αποφεύγοντας βραχυπρόθεσμες και μη βιώσιμες προσεγγίσεις. Άλλωστε, η χάραξη μιας βιώσιμης και δίκαιης μετάβασης προς την κλιματική ουδετερότητα, δεν αποτελεί μόνο περιβαλλοντική αναγκαιότητα, αλλά και ευκαιρία για την κοινωνία ευρύτερα, εφόσον δύνανται να δημιουργηθούν οι συνθήκες για τους πολίτες να ζουν σ' ένα καθαρό, υγιές και ασφαλές περιβάλλον. Ας μην ξεχνάμε, παράλληλα, ότι το κόστος της αδράνειας είναι πολύ υψηλότερο – περιβαλλοντικά, κοινωνικά και οικονομικά – από το κόστος της έγκαιρης και ουσιαστικής δράσης.